

Deres ref.: 22/6633

Oslo, 28. April 2023

HØRINGSUTTALELSE FRA RETTSPOLITISK FORENING – RAPPORT: POLITIETS BRUK AV MAKTMIDLER

1. Innledning

Rettspolitisk forening (Rpf) er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Rettspolitisk forening arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre den rettslige situasjonen til sosialt vanskeligstilte grupper.

Foreningen ønsker å knytte noen kommentarer til Maktmiddelutvalgets rapport «Politiets bruk av maktmidler».

2. Merknader

Overordnet er Rettspolitisk forening positive til at det opprettes et eget maktmiddelråd. Det er vårt syn at en enhet med særskilt kompetanse innenfor maktmiddelbruk, vil være et viktig virkemiddel for å kunne kontrollere politiets bruk av maktmidler.

Rettspolitisk forening støtter utvalgets forslag om å endre politiloven § 6 for å styrke hensynet til barnets beste, ved å fremheve de særlige hensyn som skal tas i møte med barn. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn. Det betyr at det må tas hensyn til barnets beste i alle politiets vurderinger, og ikke bare når det utøves makt mot barn. For å sikre god etterlevelse av denne plikten er det viktig at den kommer eksplisitt frem også i særlovgivningen, slik lovgiver har valgt å gjøre på flere andre rettsområder. En slik lovfesting bør etterfølges av tilsvarende presiseringer i underliggende instruksjer og rundskriv, som utvalget foreslår.

Rettspolitisk forening støtter videre utvalget i at det må foretas en ny vurdering av politiets bruk av spytthette når den helsefaglige vurderingen er ferdig, og at denne vurderingen må være offentlig. Spytthette som maktmiddel er svært inngripende, og kan utgjøre en alvorlig helserisiko. Sivilombudet har i en rapport fra 2021 skrevet følgende om helserisikoen:

«Situasjoner der spytthette brukes, vil oftest være preget av et høyt stressnivå. En hette over hodet kan ytterligere bidra til å fremkalle sterk frykt, tap av kontroll og

kvelningsfornemmelser. Dette vil særlig kunne gjelde for sårbare personer som mindreårige.»

Rettspolitisk forening mener som et generelt utgangspunkt at spytthette ikke skal brukes, i alle tilfelle må terskelen for bruk av slikt maktmiddel være svært høy. Foreningen slutter seg videre til de synspunktene som er fremmet av Sivilombudet og NIM, og støtter Sivilombudet i deres anbefaling om at spytthette aldri skal brukes overfor barn.

Utvalget anbefaler en overordnet gjennomgang av reglene i politiloven og det underliggende instruksverket som regulerer politiets bruk av makt for å gjøre regelverket mindre fragmentarisk, og mer tilgjengelig for både politiet og publikum. Det anbefales å utrede om det bør foretas endringer i dagens regulering av politiets maktbruk i nødvergesituasjoner, herunder om politiets maktbruk i sin helhet bør reguleres i politiloven. Rettspolitisk forening støtter disse forslagene. I forlengelse av dette ønsker foreningen å rette kritikk mot at Instruks om bruk av enkelte typer maktmidler i politiet ikke er tilgjengelig for allmennheten, hverken på Lovdata eller på politiets nettsider. Det er vårt ønske at instruksene offentliggjøres.

Til sist støtter foreninga utvalget i deres anbefaling om at politiets bruk av makt bør registreres systematisk. Det bør gjennomføres flere tiltak for å sørge for bedre registrering, rapportering og offentliggjøring av politiets maktmiddelbruk. Registreringen av ulike informasjonskategorier må gjøres på en slik måte at det ikke er mulig å identifisere enkeltpersoner basert på informasjonen som registreres.

Med vennlig hilsen,

Mathias Gravdehaug, Jonathan Leifsson de Lange og Elisa Bogaard Vangen
Rettspolitisk forening